

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historica Relatio De Ortu Et Progressu Fidei Orthodoxae In Regno Chinensi Per Missionarios Societatis Jesu

Schall von Bell, Johann Adam

Ratisbonae, 1672

[Text]

urn:nbn:de:hbz:466:1-11805

Eminentissimi Domini.

X Chinâ venio , ultimâ Asiæ parte , missus Procurator à Patribus Societatis JESU , ut impræsentiarum provolutus omnium nomine ad pedes Eminentiarum Vestrarum , certiores Easdem reddam de summâ veneratione & affectu , quo tota illa Communitas Sacram hanc Congregationem prosequitur ; simûlq; paucis his lineis statum amplissimæ illius Missionis in Compendio describam , quò tanquam Patres ac Propagatores sanctæ nostræ Fidei , eandem porro paternâ curâ amoréq; protegere dignentur.

Est hæc Missio dives laborum , ob spatiosum quindecim Provinciarum seu Regnorum campum ; nec minùs fertilis , ut in iisdem Christianæ Religionis saluberrimus fructus vsq; ad maturationem succrescat: inops tamen temporalibus bonis , & sine fundatione alicujus Collegij , ut plurimùm ex Eleemosynis vicitans , ab Europæis Chinensi Regno vicinioribus cor-

Z 2 roga-

rogatis. Neq; enim fas nobis est victum à Chinenſibus mendicare , ut quàm longiffimè ſuſpicionem declinemus , quaſi illorum Bonzijs ſimiles eſſemus , aut noſtra doctrina æquè, ac illorum fit mendax : Hi enim pauperes , & otioſi in patriâ , Provincias mendicando pererrant perſi Hypocritæ ; ſicq; novis Religionis figmentis populo illudunt, ut ventrem repleant. *Quorum DEUS venter eſt.*

Hâc ergo intentione ab omni mundano emolumento longiffimè remotâ , jam inde ab anno 1581. quo à Patribus Societatis, Michaele Rogerio, Franciſco Patio, & Matthæo Riccio Italis Miſſio Chinenſis fundata eſt , laboratum ſemper fuit , & etiamnum laboratur à Poſteris in hoc agro Chriſti , ad colligendam fidelium meſſem: Et primis quidem annis lento, ſed maturo paſſu , eò quòd China tam civilibus vitijs , quàm ſuperſtitionibus plena eſſet , noſtriq; Patres eâ in regione peregrini ; (unde viginti minimùm annorum ſpatio indigebant, tum ad linguam perfectè addiſcendam , tum libris evolvendis , quòd Civiles ritus à ſuperſtitiſis , uſumq; ab abuſu diſcernerent.) At verò , poſtquam in plano ſemel pedem fixerunt , ingens ſemper augmentum ſumpſit Chinenſium Converſio; ita, ut ab anno 1681. uſq; ad annum 1650. Patres Societatis centum & quinquaginta Chriſtianorum millia ſub Chriſti

Ve-

Vexillo numeraverint, & ab anno 1650. ad annum 1667. centum rursus & quatuor millia, nongentos, octoginta: quibus si accenseas mille & non gentos à nostris in Insula HAI-NAN ab anno 1656. ad annum 1664. baptizatos; & deniq; tria denuo millia & quingentos baptizatos à R. R. P. P. Franciscanis ab anno 1633. primo sui ingressus in Chinas, vsq; ad annum 1668. contractus in unum numerus baptizatorum in China, ad trecenta & octo millia, septingentos & octoginta ascendet. Neq; huic numero includo tinctos sacro fonte à P. P. Dominicanis ab anno 1631. ingressus sui primo, ad usq; annum 1650. eò quod numerum ignorem. Non prateribo tamen numerum Residentiarum, Templorumq; seu Ecclesiarum à Missionarijs & Christianis in hoc vastissimo Chinarum Imperio Deo dedicatarum: Habent P. P. Dominicani Ecclesias 21. Residentias 2. P. P. Franciscani Ecclesias tres, Residentiam unam. P. P. Societatis Ecclesias 159. Residentias 38. Non recenseo hinc Oratoria privata, quæ sunt sine numero, sed solum Ecclesias omnibus communes.

Porro Status nostræ Missionis sub annis Imperij Chinensis utcuq; diversus fuit ab eo, qui nunc est sub moderno Tartarorum Imperio, qui hodièq; omnibus Chinæ Provincijs dominantur, nec ideo minus Tartariam suam gu-

bernant: Quippe Chinesibus clavum adhuc moderantibus, non solum missionarijs occultè intrandum fuit, sed ut plurimum etiam non nisi clam licebat ijs per Sacramenta, functionesq; Apostolicas hunc Christi agrum excolere, ut cum pace & quiete salutiferum fructum animarum conversionis colligere possent. Et licet Anno 1638. occulta hæc quies turbari cœperit per repentinam persecutionem in quintum usq; annum protractam (quæ tamen sanctè pièque declinari poterat nisi indiscretus obstitisset Zelus, & modica quorundam Missionariorum experientia, recens in Chinam per Philippinas intrantium) non tamen ultra processit Furor, sed solo indiscretorum exilio contentus, Chinesium Conversioni pristinum reliquit progressum.

Translato dein sub annum 1643. ad orientalem Tartarum, XUN CHI dictum, Chinesium Imperio, Fidei etiam Propagatio ex occulto in apricum vindicata est. Cum enim P. Joannes Adamus Schall ex Societate JESU, huic Imperatori apprimè esset charus, & ab eo non solum ad Præfecturam Tribunalis Mathematicæ in ipsa Pequini Aulâ evectus, sed multis etiam primarijs Regni Titulis condecoratus, factâ insuper potestate, Conclave Regium pro arbitrio intrandi, tum ad salutandum Imperatorem, tum ad monendum, suggerendumq;

dúmque quidquid ad Justitiæ , & rectæ Gubernationis augmentum conducere judicaret; Nos quoque Missionarij reliqui , per varias sparsæ Provincias, à Civitatum Gubernatoribus consimili sumus benevolentiam excepti , consimili æstimatione honorèque ornati : Christiani amanter habiti ; Ecclesiæ Domúsque nostræ à literatis, etiam Paganis frequentatæ ; editi à nobis Chinensi linguâ libri cum desiderio expectiti ; (Soli enim Societatis Patres de Religione Christiana 131. libros edidere ; Physicos verò Moralesque 55. ac demum Mathematicos centum & supra typis vulgârunt ; P. P. Dominicani tria de Christianâ Religione volumina , Pater etiam ex Franciscanâ Familia librum edidit vnum tribus tomis distinctum) aperta templa , & ab omnibus honorificè culta : Celebrati magnâ cum pompâ Festi per annum Dies solenniores , exstructæ novæ , ac sumptuosæ Ecclesiarum fabricæ ; verbo , Fides Christiana felicissimis progressibus ad Bonaziorum Orcique invidiam propagata .

Cum ecce post XÚN-CHÌ Benevolentissimi Imperatoris mortem , quæ anno 1664. Septembri mense secuta est , mutatâ repente scenâ prodijt in campum dirus Satanæ Minister, *Yam-quam-sien* appellatus : Is , quum Diabolicis Chinensium sectis ceu author Fautorque præfideret, scriptam adversus Apostolicos vi-

ros Tabellam (Memoriale vocant) simulque plenum in divinam Legem blasphemij librum ad quatuor Imperij Gubernatorum Tribunal detulit. Tartari hi erant omnes, à Defuncto XÚN-CHÌ Protectores nominati Infantis CAM-HÍ, Filij secundò geniti, ac Imperij Hæredis.

Summa Memorialis fuit: quòd moliremur rebellionem, quòd legem prædicaremus falsam, cujus Caput sit Crucifixus, mortuus in medio duorum Latronum; quòd errarem in regulis Mathematicæ Europæ, per quam antiquissimam Chinesium Mathematicam obscurare, Domúmque Regiam destruere conaremur. Susceptum est Memoriale à quatuor Gubernatoribus simulato vultu, & accusatori in speciem subirascente, licet dum & reipsa, iniquissimas ejus accusationes, & molitiones diabolicas omni favore promoverent, quippe jam priùs tum ipsi, tum reliqua etiam Tribunalia amplissimis donis, & magnâ argenti summâ corrupti, quam à sectariis per omnes Provincias industria accusatoris collegerat, non alio fine, quàm ad Legem Christianam cum omnibus affectis funditus abolendam. Ventilatur causa per Tribunalia complura, & in his Veritas & Innocentia magnopere proculcatur: Comprehenduntur interim quatuor Societatis Patres, qui in duabus Aulæ Ecclesijs diversabantur, singulisq; catenis novem, hoc est

est ad collum, brachia, pedesq; ternis ligantur. Ita vincti arctissimâ custodiâ duorum mensium spatio tenentur, & ex carceribus ad Tribunalia, ab his item ad carceres in singulos propè dies raptantur. Durârunt Examina ultra semestre, reposita à Patribus conformia semper & intrepida responsa; & quamvis adversarij manifestæ calumniæ fuerint convicti, nihilominus, partim tacitâ Judicum dissimulatione, partim declinatis ad alia sermonibus semper triumphavit Iniquitas. Fulminatur itaq; acerbissimæ mortis Decretum adversus Patrem Joannem Adamum, ceu reliquorum Antesignanum, & Fautorem Primarium Christianæ Legis, quæ à quatuor Imperij Gubernatoribus, latâ pro Tribunali sententiâ, pro Falsâ est condemnata: quam tamen Sententiam, Doctiores è Chinensibus, & in nostrorum librorum periti negârunt in Aulâ Chinensi ferri potuisse ab alijs, quàm à bestialibus Tartaris; lata etiam adversus alios omnes virgarum exiliq; sententia, & Locus exilij Tartaria assignata. Mittitur confestim Edictum Regium, ad omnium Provinciarum Rectores, ut Patres Europæi omnes, per Imperij vrbes Terrasq; diligentissimè conquisiti, ad Aulam securè ducantur; comburantur Doctrinæ Christianæ libri, aliq; similes, jubentur tradere Christiani, quas colunt, Imagines; ipsi tamen com-

prehensi non sunt, nec sublatae etiam Imagines publicè in Ecclesijs expositae, sed Tempora clausa, & alijs custodienda tradita.

Mandatum est Executioni Decretum per omnes Provincias, sed rigore plurimum inaequali, pro maiore scilicet, aut minore Praefectorum in nos, nostramque Legem affectu, qui maximè in executione eluxit. Pars maior Patrum, per Provincias sparsorum comprehensi, & per aliquot menses in carceres coniecti, indeque ad Aulam stipante militum manu deducti: alij collo catenis inserto, alij liberi; multis libri omnes tum Europaei, tum Chineses combusti, aliquibus servati intacti. Quarundam Ecclesiarum, cum clauderentur, claves Christianis traditae, aliae militibus, vel Tribunalium ministris pro habitatione relictae: in aliquibus urbibus afflicti Christiani, sublatis è templis imaginibus sacris, rebúsque nostris divenditis, non item in alijs.

Sub hac tum Inquisitionis, tum Executionis per Imperij vrbes varietate, omnipotentia divina ad Innocentiae tutelam, suaeque sanctissimae Legis gloriam, iteratis horrendis terrae motibus, alijsque prodigijs Aulam Pequinianam adeò conterrita, ut Tribunalium Praefectos cogeret mutatè mortis, virgarum, exiliique
sen-

sententiâ , Nostros his malis jam destinatos , liberare repente ex ærumnoso carcere , & in alteram ex Aulae Ecclesijs transferre. Licet autem fatalis sententiæ furor utcunque sit mitigatus, clamante præsertim populo Pequiniano : Magnum esse Christianorum DEUM , qui ad vindicandam suorum Innocentiam Cœli terræq; vires in eorum hostes vibraverit ; nihilominus indurata accusatoris *Yam-quàm-sien* malitia correctâ non est ; quin imò traditis semper novis accusationum libellis , monebat Tribunalia , ne imperitæ plebis clamoribus attenderent , sed potius debito supplicio prosequerentur abolitionem Legis falsæ , ejusque Prædicatorum , ac Mathematicæ præsertim peregrinæ , quæ mortis Filioli Principis Primogeniti , omniumque Regni calamitatum causa fuisset.

Eò denique processit Iniquitas , ut de Christianis Chinesibus quinque , iisdemque literati , & Tribunalis Mathematicæ Præfecti , eoque P. Joanni Adamo subordinati, capite plexi fuerint ; Neque hoc Innocentum Christi Agnorum sanguine emollitum est Hydræ hujus infernalis adamantinum pectus , quin semper avidius Europæorum præcipue , ceu Primariorum Christianæ Fidei Ministrorum sanguinem

nem fitiret. Quam in rem in vltimis suis Memorialibus, cum jam omnes ex Provincijs ad Aulam deducti, vnúmque in locum compacti essemus, adduxit pro exemplo Philippinas ab Hispanis, industriã Prædicatorum nobis similia, & ejusdem nobiscum Legis, subjugatas; Exemplum item Insulæ Japonis, vbi Sacerdotum extraneorum, & Christianorum Japonum ingens numerus occisus, non aliam, vti dicebat, ob causam, quàm quòd detecta fuerit Conjuratio aduersus illud Imperium, quod proinde Sacerdotibus Europæis in æviternum citra reclusionis spem sit obseratum. Hujusmodi exempla complura Tartaris exhibita, alium contra nos, quæ DEI Bonitas fuit, effectum fortita non sunt, quàm ut 25. Sacerdotes in vltimam Australem Provinciam, Cantonem vocant, destinatum scilicet exilio locum ablegarentur, quatuor solum Societatis Patribus in aula & ejusdem orientali Ecclesiã relictis, additis tamen ad portas custodibus, & prohibitã Christianarum functionum administratione.

Discessimus ex Aula 25 Patres. 13. Septembris, Anni 1665. militum globo stipati; neque Navigatio nostra, quam secundo flumine instituimus, multum molestiæ habuit: Deducti enim sumus Navibus Honorarijs peramplis, &
Re-

Regiorum Praefectorum proprijs. Post sex menses Navigationi insumptos, ad exilij locum appulimus, ubi rursus adjuncti ad portam custodes & Evangelica munia interdicta; non tamen eo rigore tractarunt nos milites, ut non liberè foras egredi, ad juvandos in Spiritu Christianos liceret, (dummodo sub noctem domum rediremus) neq; ut ad aram facere, admissis etiam Christianorum permultis, prohiberemur. Dum hîc moramur, nullo interim indicio investigare potuimus, quid demum de nobis statueret Tartarus; mortemne, an totalem è Chinâ egressum, an Carceres perennes, Exiliûmve moliretur: tantò magis, quòd Criminationes Inimici nondum erant Pequini finitæ; siquidem post nostrû discessum impetravit illico à 4. Gubernatoribus, ut vna Ecclesiarum Pequini, orientalis scilicet, dissolveretur, altera verò traderetur eidem, ut eam in speculam seu Turrim verteret, ad stellas observandas.

In hâc Eventuum ambiguitate, opportunissimum nobis tempus relictum est, examinandi non sine fructu, libros, ritus, vsûsq; ac consuetudines nostræ Missionis, per quadraginta & plures Conferentiarum dies: eum in finem, ut in futurum omnes, easdem praxes, modòsq;, nec non Doctrinæ Conformitatem, & Charitatis Vnionem intra variorum Ordinum

Reli-

Religiosos observaremus ; DEO præsertim , non sine speciali Divinæ suæ Providentiæ consilio , uno nos loco congregante , & aptissimum huic negotio tempus suppeditante.

Porro Nobis exilio damnatis , dissolutâ item Aulæ Ecclesiâ , ac demum P. Joanne Adamo in eâdem Aulâ , solis ærumnis & Persecutionis doloribus , quibus ipse , licet senio annisque , præ quàm ceteri , gravis , multò violentiùs premebatur , confecto , ac mortuo ; ipsa etiam Elementa condoluere , monstratis certatim Iræ Divinæ signis , & toti jam Chinæ exitium minitantiâ , ad vindicandas Injurias , Innocentiæ , & Catholicæ Religionis Veritati illatas. Non hîc referam Elementorum furores , aut prodigia de cœlo secuta , nec Persecutionis præludia , qualia per totum tempus , quo illa duravit , distinctâ & accuratâ relatione perscribit , & ad Eminentias Vestras transmittit (vide infra) R. P. F. Dominicus Maria Sarpetri ex sacro Prædicatorum Ordine Missionarius in China , & Operarius optimus.

Recensebo tamen breviter Extinctæ jam Persecutionis præludia , & de Patrum Exulium ad suas Ecclesias restitutione lætissima nova.

Posk

Post meum è Chinâ discessum Tres Societatis Patres , Gabriel Magaglianes , Ludovicus Buglio , & Ferdinandus Verbiest, qui jam primò in Aulâ substiterant, miserunt Relationem, scriptam Pequini , sub die 2. Januarij 1669. quâ certiores nos reddunt, se pariter omnes restitutos in gratiam Tartari Imperatoris *Cám-hì*, qui Possessionem Imperij jam occupaverit sub annum ætatis 14. Tum deinde, quòd ob complures & manifestos errores, quos adversarius noster *Tàm-quàm sien* in Mathematicæ Calculis commisit, status ille revocatus ad Examen fuerit, in quo, præsentè *Cám-hì* Imperatore, & aulicis Tribunalibus, à P. Ferdinando Verbiest ignorantia fit convictus, ademptaque eidem Mathematicæ Præfectura, prænominato Patri Verbiest eodem prorsus modo fuerit demandata, quo ab Imperatore Xùn-chì consignata erat P. Joanni Adamo Schall; quemadmodum etiam ex alijs literis Macao mense Septembri ejusdem anni scriptis intelleximus. Est hoc evidens præludium alterius scenæ mutationis, pro Missione Chinensi admodum gloriosæ. Imò de facto mihi dubium non est, Patres illos omnes, quos Cantone in exilio reliqui, Ecclesijs suis jam esse restitutos, & quidem cum gaudio yniversali, non solùm Christianorum ijs in parti-

partibus, sed Chinæ totius, solis Bonzijs eorumq; Sectarijs exceptis; siquidem Innocentia sanctissimæ nostræ Legis toti Chinæ fuit notissima, & perinde pristina nostra libertas ab omnibus desiderata.

Dico itaq; , ad consummandum Christiani illius Gregis Patrûmq; Missionariorum perfectum gaudium nihil porro deesse, quàm plurimorum Operariorum subsidium, tum ad complendas & animandas Ecclesias etiamnum vacuas, tum ad messem quàm plurimam colligendam, quæ pro Cœlesti Granario jam matura offertur. Sentio equidem, pro hoc Chinesi agro duo Operariorum millia neutiquam sufficere, desidero tamen solos minimùm quadraginta, quos mecum in Chinam deducam, & inter paucos illos Patres (senes jam & laboribus oppressos) ad addiscendam Linguam dispertiam, ut eâ paucos per annos exactè comprehensâ, & Chinensium literarum effecti Magistri, possint & ipsi docere posteros, sicq; suavissimâ continuatione sanctissimam nostram Fidem in literarijs illis Chinæ campis propagent. Me quidem (fateor) ad hunc effectum vires deficiunt, siquidem, ut initio insinuavi, Missio hæc Fundatorem non habet, vivitq; ex Eleemosynis ab Europæis collectis: Non deficiunt tamen assiduæ preces, & lamentabi-

tabilia Militantis Ecclesiæ Chinensis suspiria ,
ad permovendam Clementiam Divinam , ac
Fidelium pietatem , ut liberaliter concurrant ,
ad promotionem Operis , in se tam sancti , &
ad Chinensium Conversionem tam necessarij ,
& denique pro DEI Honore tam gloriosi.

Atque hic est , Eminentissimi Domini , ab
integro propè seculo Chinensis Ecclesiæ status ,
descriptus à me hoc brevi Compendio , quod
ego hodie Eminentiarum Vestrarum pedibus
humillimè substerno , nec aliud laboribus meis
præmium expeto , quàm ut ab Eisdem clemen-
tissimè acceptetur , id quod pro lucro simul &
solatio reputabo.

E. E. V. V.

*Indignissimus & Humillimus Servus
in Domino*

PROSPER INTORCETTA.

Aa

CA-